

ELŐTERJESZTÉS

a
Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés
2012. október 25.-i
ü l é s é r e

- Tárgy:** Komárom-Esztergom megye építészeti értékleltára a helyi és országos védettségek alapján
- Előterjesztő:** Popovics György elnök
- Előadó:** Pengő Julianna megyei főépítész

Tisztelt Közgyűlés!

Az emberi társadalmak kulturáltságát nemcsak az évszázadok során felhalmozódott kulturális örökségük jelzi, hanem a teremtett világgal, az ember által alakított környezettel és életük színterének értékeivel való megfelelő bánásmód – a megőrzés, gondozás, a használat módja. A polgári fejlődésben nálunknál hosszabb és zavartalanabb utat maguk mögött hagyó államok, nemzetek már leszűrték azt a történelmi tapasztalatot, hogy a kulturális örökség elemei:

- meghatározó és mással nem helyettesíthető forrásai, dokumentumai egy-egy közösség azonosságtudatának, sarokkövei egy tradicionális nemzeti értékrendnek;
- részei napjaink – még élhető – emberi környezetének, amellyel összefüggésben a fenntartható fejlődés „parancsa”, racionalitása éppúgy érvényesítendő, mint a természeti környezet esetében;
- fejlesztési potenciál hordozói, azaz lehetőséget kínálnak arra, hogy a múltunkból hozott tőkét a jövőre fordítsuk.

Ennek tudatában a kulturális örökséget, illetve az örökségvédelmet az alábbi konkrét **nemzeti célok szolgálatába** lehet és kell állítani:

- közösségépítés, a társadalmi kohézió erősítése
- a nemzeti erőforrások bővítése
- a fenntartható fejlődés, az élhető (művi) környezet biztosítása
- a vidék lakosságmegetartó erejének növelése
- a nemzeti azonosságtudat erősítése
- a határon túli magyarság szülőföldön való megmaradásának és gyarapodásának elősegítése
- országkép-formálás

A kulturális örökség fenntartása tehát nem a jóléti államok opcionális lehetősége, hanem a forráshiánnyal és válságjelenségekkel küszködő kormányzatoknak is egyfelől kötelessége, másfelől érdeke.

Hazánk társadalmi értékei, erőforrásai közé tartozik gazdag és egyedi kulturális örökségünk, beleértve többek között a magyar nyelvet, néprajzi hagyományainkat, a magyarság szellemi örökségét, régészeti és **épített örökségünket**, amelyek népességmegetartó és társadalom-, illetve gazdaságfejlesztő szerepe igen jelentős potenciálunk. Ennek ellenére a nemzeti és közösségi identitás gyengül. A társadalomban, a jelentős értékrendi különbségekből fakadóan morális válság figyelhető meg. A hagyományok erősek, de a negatív berögződések is azok.

Értékeink tudatosításával ezen is próbálunk változtatni, hiszen a készülő országos fejlesztési koncepció is **nemzeti jövőképünk elemei között fogalmazza meg, hogy természeti – és épített környezeti - erőforrásaink védelme a társadalmi értékrend részévé kell váljon.**

Az építészeti örökség az épített környezet maradandó építészeti értéket képviselő elemeinek – építmény, épületegyüttes, táj- és kertépítészeti alkotás – az összessége, annak minden beépített alkotórészével, tartozékával és berendezésével együtt. Az épített örökség a kulturális örökség, az egyetemes kultúra része.

Építészeti örökségünket a védelem módja alapján az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

I. Nemzetközi védelem - világörökség

1972. november 16-án született meg az ezidáig legjelentősebb eszköz földünk egyetemes természeti és kulturális értékeinek megőrzésére: az UNESCO Világörökség Egyezménye. Az Egyezmény olyan egyedülálló jogi eszköz, amely globális felelősségvállalást tesz lehetővé a világ kulturális és természeti értékeinek megővéseért.

A Világörökségi Listára kiemelkedő jelentőségű és egyetemes értéket képviselő kulturális és természeti örökségi helyszínek kerülhetnek fel, amelyek nemcsak egy adott ország, hanem az egész emberiség számára egyedi jelentőséggel bírnak. A jelenlegi szabályozás szerint azokat a kritériumokat, amelyek alapján egy helyszínt a Világörökség részévé nyilvánítanak, két csoportban foglalták össze. Egy helyszín vagy kulturális, vagy természeti örökség kategóriában kerülhet fel a Világörökségi Listára. Az előbbinél a legfontosabb kritériumnak a „hitelesség” (történelmi autentikusság) számít, míg a természeti örökség esetében az „integritás” (érintetlenség, sértetlenség).

A Magyar Országgyűlés 2011. június 14-én fogadta el a **2011. évi LXXVII. törvényt a világörökségről**. A törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba. Ennek értelmében Világörökségi vagy világörökségi várományos területté csak a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint az ezek végrehajtására kiadott jogszabályok alapján védetté nyilvánított, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület nyilvánítható.

A Világörökségi Listán **Magyarország jelenleg nyolc helyszínnel** képviselteti magát, melyek között kulturális és természeti értékeket is találunk.

Világörökségeink:

- Budapest - a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrássy út (1987 + 2002)
- Hollókő ófalu és környezete (1987)
- Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai (1995, 2000)
- Az Ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete (1996)
- Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta (1999)
- Pécs (Sopianae) ókeresztény temetője (2000)
- Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj (2001)
- A tokaji történelmi borvidék történelmi táj (2002)

A Világörökségi Listára történő felvétel hosszú, rengeteg energiát, kitartást és nem utolsósorban tekintélyes anyagi ráfordítást igénylő rögzös út. A folyamat (röviden – és Magyarországra szabottan) a következőképpen zajlik:

- a javaslat benyújtása a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságánál (VÖMNB). A javaslatnak a területre vonatkozóan minden részletre kiterjedő szakmai alátámasztó munkarészeket kell tartalmaznia.
- amennyiben a VÖMNB a javaslatot arra érdemesnek találja, akkor felveszi a helyszínt a magyar Várományosi Listára
- a magyar Várományosi Listáról szakmai, és egyben „stratégiai” szempontok mérlegelésével kiválasztott egy-egy helyszínt a Magyar Állam képviseletében a mindenkori Kormány terjeszti elő a Világörökség Bizottságnak a Világörökségi Listára történő felvétellel
- ha az előterjesztés a Világörökség Bizottság által felállított szabályoknak teljes mértékben megfelel (ezt a Világörökség Központ vizsgálja felül), a Bizottság bírálatra elfogadja a felterjesztést, amelyet megküld tanácsadó és szakértői szervezeteinek (ICOMOS, IUCN) a dokumentáció és a helyszín véleményezésére és ellenőrzésére, valamint a felvétellel kapcsolatos javaslat megfogalmazására

- a tanácsadó szervezet jelentése, illetve javaslata alapján a Világörökség Bizottság éves ülésén dönt a felvételtől.

Komárom-Esztergom megyében több világörökség várományos terület is nevesítésre került. Ezek a következők:

- A római limes magyarországi szakasza (Kulturális) nemzetközi sorozatjelölés részeként
- "Dunakanyar kultúrtáj" (munkacím) (Kulturális - kultúrtáj)
- A Komárom / Komarnoi erőrendszer (Kulturális) szlovák-magyar közös felterjesztés 2008-ban
- Tájház hálózat Magyarországon (Kulturális)

A **római limes** magyarországi szakaszának védelme egy nemzetközi sorozatjelölés részeként kerül a bizottság elé. A Római Birodalom Kr. u. 2. században érte el legnagyobb kiterjedését: Európában a Brit-szigetektől a Fekete-tengerig, Észak-Afrikában a Vörös-tengertől az Atlanti Óceán partjáig terjedt. Ennek emlékére a limes őrzői, mely árkok, falak, erődítmények, őrtornyok és települések maradványaiból áll. Ennek Nagy-Britanniára (1987) és Németországra (2005) eső szakaszát már felvették a világörökségi listára, hazánkra eső szakaszának védelme előkészítés alatt áll. A Római limes a következő települések területét érinti: Dömös, Pilismarót, Esztergom, Tokod, Nyergesújfalu, Neszmély, Naszály, Mocsa, Almásfüzitő, Komárom, Ács.

A **Dunakanyar kultúrtáj** megnevezés ún. „munkacím”, mely alatt az *Esztergomi középkori vár* és a *Visegrádi királyi székhely és vadászterület* együttesét értjük. E két helyszín külön-külön került fel, de - mivel kialakulásuk kora közel azonos, - egységbe foglalva nagyobb eséllyel pályázhatnak. A megyei területrendezési terv már korábban kijelölte a területet, mint történelmi térség, így a világörökség várományos helyszín Komárom-Esztergom megyében Dömös, Esztergom, Kesztléc, Leányvár, Piliscsév és Pilismarót településeket érintheti. A Közgyűlés a 79/2007. (III. 29.) számú közgyűlési határozattal támogatta a terület történelmi tájként való védetté nyilvánítását.

A **komáromi erőrendszer** 2007-ben került fel a várományos listára Szlovákia és hazánk részvételével. Komárom előnyös közlekedés-földrajzi helyzete folytán már a régmúltban (Római Birodalom korában) is jelentős gazdasági, kulturális és védelmi szerepet töltött be. Az elmúlt évezred viharos évszázadaiban számos alkalommal indult várépítési, vagy korszerűsítési, melynek mára meglévő tagjai a Csillagerőd, Monostori Erőd, Igmándi Erőd, valamint Szlovákiában az Újvár és a Nádor-vonal bástyasora. 2008-ban szlovák-magyar közös felterjesztés történt, de ezt a partnerek visszavonták, továbbfejlesztése folyamatban van.

2000-ben került a várományos listára a „**Tájház-hálózat Magyarországon**” tétel. A tájház-hálózat bemutatja a 18. század és 20. század közötti időszak egy-egy vallás, település, népcsoport jellemző népi építészetét, gazdálkodását, eszközeit, öltözködési hagyományait. A tájházak folyamatos működtetésével, kapcsolódó programok szervezésével megőrizhetők egy-egy térség hagyományai, helyi népszokásai, erősíthetők egy-egy közösség összetartozása. Egyedülálló az a törekvés Európában, hogy a különböző térségek, közösségek értékei (tájházai) tudományos alapossággal együtt, azonos módon kerülnek megőrzésre és bemutatásra.

A **világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény értelmében** világörökségi és várományos területek értékének megőrzése és integrált hasznosítása érdekében a kultúráért felelős miniszter kezelési tervet készített, valamint gondoskodik a terület fennmaradását szolgáló használat, fejlesztés és bemutatás érdekében szükséges egyéb tervek, programok, projektek előkészítéséről és megvalósításáról. A kezelési tervet a Kormány rendeletben hirdeti ki.

A megyei önkormányzat lehetőségei:

1. Az OTRT-ben meghatározott, „*Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek*” övezetén belül **a megyei területrendezési tervben** településhatárosan **kijelölte a**

„Világörökség és világörökség várományos területek” övezetét. Ezek tényleges kiterjedését a településrendezési tervekben kell meghatározni, és rájuk az alábbi szabályokat kell alkalmazni:

- o a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a kezelési tervben meghatározott célokkal.
- o új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek területe nem bővíthető.
- o közlekedési infrastrukturális hálózatokat és építményeket a kulturális örökségi értékek sérelme nélkül, területi egységét megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve kell elhelyezni.
- o közművezetékeket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a világörökségi területek védelmét nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.
- o a térség táj- és természetvédelmi, illetve településszerkezeti és kulturális örökségi értékeinek védelmét integráltan, a turizmus szempontjainak figyelembevételével szükséges biztosítani.

2. A megyei területfejlesztési koncepcióban az övezeti lehatárolásnak megfelelően, az érintett települések, civil és vállalkozási szféra szereplők bevonásával komplex védelmi-hasznosítási programok dolgozhatók ki.

3. A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény szerint a kezelési tervek egyeztetésébe, kialakításába az érintett helyi önkormányzatokat be kell vonni. Ez lehetőséget biztosít számunkra, hogy a megyei területfejlesztési koncepcióban megjelenített programokat a kezelési tervekben országos szinten is megjelenítsük.

II. Országos védelem - műemlékvédelem

A kulturális örökség védelméről szóló többször módosított **2001. évi LXIV. törvény** szerint a műemlékké nyilvánítás alapját a műemléki értéknek az alábbi definíciója képezi:

„Műemléki érték: minden olyan épített örökségi elem, valamint azok rendeltetészerűen összetartozó területe, együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék; alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt.”

A törvényben említett kiemelkedő jelentőség megmutatkozhat a védendő emlék **korában, egyediségében, tipikusságában, létrehozásában megnyilvánuló közösségi akaratban, létrehozásának építéstechnika-történeti vonatkozásában, a környezetével (településképpel, településszerkezettel, történeti tájjal) való összefüggésében, a hozzá kapcsolódó különleges eszmei-szellemi, „nem anyagiassal” vonatkozásokban, vagy az esetleg jórészt átalakított emlék fenti szempontok szerint különleges értéket jelentő részletében**

Műemlékekben Magyarország állománya inkább csak a XVIII. század utáni épületek terén tekinthető jelentősnek. Országosan mindössze 120 településünk van, amelyekben 10-nél több műemlék található, közel 1000 helységünkben viszont egyáltalán nincs műemlék, műemléki jelentőségű terület pedig 40 településünkön fordul elő. Számukban és településképi jelentőségükben is kiemelkedők a kiegyezéstől az 1950-es évekig terjedő időszak épületei. Napjaink egyik fontos feladata a védendő városképekhez igazodó új épületek kialakítása és az elmúlt 50-60 év maradandó értékű épületeinek kiválasztása, megőrzése.

Országos szinten jelenleg az alábbi mennyiségű védett értékkel rendelkezünk:

- egyedi műemléki védelem alatt álló építmény, együttes: 13 628
- kijelölt műemléki környezet: 873
- műemléki jelentőségű terület: 46
- műemlék történeti táj: 1

Megyénk területe gyakorlatilag az őskor óta folyamatosan lakottnak tekinthető (**vértesszőlősi lelet**), függetlenül attól, hogy ezt régészeti vagy épületanyag bizonyítja. A Római Birodalom Pannónia provinciájaként viszonylag jelentős emlékműanyag maradt fenn. A honfoglalás után a terület a fejedelmi törzshöz tartozott. Esztergom szerepe – fővárosként – túlbecsülhetetlen az államalapítás folyamatában. A török idők során a megye sokszorosan vált hadszínterré, így a barokkig terjedő időszak épületállománya gyakorlatilag régészet tárgyává pusztult, illetve a későbbi gondos helyreállítások adnak tájékoztatást az egykori virágzó térségről. A román korból igen jelentős Esztergom és Dömös emlékműállománya. A gótikát szintén Esztergom szemléltetheti, igen meggyőző az Oroszlány-vértesszentkereszti premontrei templomrom.

A reneszánsz időszak legrepresentatívabb emléke a főszékesegyházba áttelepített Bakócz-kápolna. Tata restaurált vára is szolgál egyes részletekkel. A török időkre utal a vízivárosi védművekhez kapcsolódó minaret-maradvány, illetve az Ozicseli Hadzsi Ibrahim dzsámi (mindkettő Esztergomban).

A **barokk időkben** – mint a felszabadulás utáni újjáépítés – viharos gyorsasággal és igen jó szakmai minőségben produkálta a műemlékeket. A nagybirtok (pl. az Eszterházyak) a mezőgazdaság ipari szintű átszervezésével lépett fel (birtokközpontok, majorságok). Tata műemléki együttese is kötődik ehhez, különösen az ott meglepedett és nagyon termékeny építészeti életművű Fellner Jakab működéséhez kapcsolódva. Komárom erődrendszerének felújítása is ehhez az időszakhoz kötődik. Ez a malomépítés nagy időszaka is. Az időszak representatív épületei a következők (Tata):

- kis és nagy kastély (Eszterházyak),
- kapucinus- és plébániatemplom,
- malomépületek (cca. 10 db),
- nagy mennyiségű polgárház,

Speciális volta miatt említjük az Oroszlány-Majkpuszta kamalduli remeteség-együttesét.

A **klasszicizmus épületállománya** is jelentős és funkcionálisan is sokoldalú. Mind a nagybirtok, mind a középnemesség, mind az (elsősorban reformált) egyházak, mind a polgárság letette névjegyét. Itt is néhány meghatározó épületet említünk:

- Bajna: Sándor-Metternich kastély és istállója
- Bábolna: korabeli épületei (méntelep)
- Tata: Angolpark kerti épületei (pl. múrom)
- Esztergom: főszékesegyház, Szent Anna templom
- Kocs: Esterházy-kúria (Községháza)

A **historizmussal** (eklektika) kezdődő időszak már a kapitalista kor építési igényeire reflektál (pl. szálloda, villalakás, reprezentatív emlékmű, kaszinó, stb.). Néhány példa:

- Tata: Pálma-szálló, Vaszari-villa
- Esztergom: szénrakodótorony, tisztviselő bérház, Babits-nyaraló
- Tatabánya: Turul-emlékmű; Bányatiszti kaszinó (un. Tulipános ház)

A megye területén a 2011. január 12.-i adatok alapján 533 műemléki védelem alatt álló objektum található. Legtöbb és legváltozatosabb jellegű műemlékkel természetesen a két történelmi városunkban Esztergomban (127) és Tatán (94) találkozhatunk. Jelentős számú műemlékkel rendelkezik még Bábolna (25), Oroszlány (17), Neszmély (12), Komárom (11), Kisbér (10), Bajna (10).

A legtöbb egyházi műemlék és védett városi lakóház Esztergomban és Tatán található, a legtöbb műemléki védettségű népi építészeti emlékekkel Neszmély és Esztergom büszkélkedhet. Szinte minden településen műemléki védelem alatt állnak a templomok, római kori műemléki védettség csak három településen található.

A műemlékvédelem sajátos tárgyai a történeti kertek, temetők, temetkezési helyek, műemléki területek (történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet).

Tatán található védett történeti kert (Cseke-tó partján található 1783-ban épült Angolkert), valamint védett temető (Izraelita temető).

A megyében két műemléki jelentőségű terület található: Esztergom város műemléki jelentőségű terület, és Tata város műemléki jelentőségű területe.

A védetté nyilvánított műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos ingatlanok, a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanok műemléki környezetnek minősülnek. A védetté nyilvánításról szóló rendelet sajátos viszonyok esetén ettől eltérően is kijelölheti a műemléki környezetet. A megyében 26 db védelem alatt álló műemléki környezet található, melyből 16 rendelettel kijelölt, 5 határozattal kijelölt, 5 pedig ex lege védettségű.

A különböző védettségi kategóriák 27 települést érintenek a megyében:

- Ács, Bábolna, Esztergom, Kisbér, Komárom, Lábatlan, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tata és Tatabánya városok,
- Tát és Tokod nagyközségek,
- Almásfüzitő, Ászár, Bajna, Dömös, Gyermely, Kocs, Mocsá, Naszály, Neszmély, Pilismarót, Süttő, Szákszend, Várgesztes, Vértesomló és Vértestolna községek.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 2006-ban elkészítette Komárom-Esztergom megye műemléki nyilvántartásának legutóbbi teljes körű felülvizsgálatát. Ennek fotókkal is dokumentált jegyzéke az alábbi weblapon érhető el: <http://www.koh.hu/tartalom.php?id=20081210101214>

A megyei önkormányzat lehetőségei:

A megyei területfejlesztési koncepcióban, illetve ennek megvalósítása során az érintett települések, civil és vállalkozási szféra szereplők bevonásával **komplex védelmi-hasznosítási programok dolgozhatók ki** nagy „műemlék-koncentrációjú” területekre illetve tematikus emlékcsoportokra, pl. Barokk városok; Végváraink; Mária-kegyhelyek stb.

III. Helyi építészeti értékvédelem

Építészeti örökségünk helyi, önkormányzati védelem alatt álló épületei szerves részét képezik egy országos, többszintű értékvédelmi rendszernek. „Az épített környezet alakításáról és védelméről” szóló 1997. évi LXXVIII. Törvény (Étv.) felhatalmazása alapján alkotott 66/1999.(VIII.13.) FVM rendelet kimondja, hogy a „**helyi védelem az építészeti örökség mindazon elemeire kiterjed, amely külön jogszabályok alapján nem áll védelem alatt, és amelyet önkormányzati rendelet helyi települési, táji, természeti, építészeti, néprajzi, képző- vagy iparművészeti, ipartörténeti, régészeti értékként védetté nyilvánít**”. A helyi védelem a „település és környezetének egészére vagy összefüggő részére (*helyi területi védelem*), valamint egyes építményeire, ezek részleteire (*helyi egyedi védelem*) terjedhet ki.”

A helyi védelem célja egy adott településnek és környezetének, az ott megtalálható értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti jellegzetességek minél hitelesebb és teljesebb megőrzése. A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épületegyüttesek

mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség önmeghatározásának is fontos pillérei. Fenntartásuk és méltó hasznosításuk tehát gazdasági, kulturális, végső soron településpolitikai érdek.

A helyi védettségű emlékek nagy száma, településeink jellegzetes karakterét meghatározó tulajdonsága, valamint sokfélesége a helyi védelem alá vont emlékek szakértő, hiteles felújítását és megőrzését követelik meg. A megőrzés alapfeltétele – az erkölcsi megbecsülésen túl – a jó műszaki állapot fenntartása, a „jó karban tartás”, és az esetenként elkerülhetetlen helyreállítás jövőbe mutató magas színvonala.

A védetté nyilvánítás előkészítése az önkormányzati főépítész feladata, aki a szakmai megalapozást biztosító értékvédelmi, értékvizsgálati tanulmány alapján terjeszti a helyi védelemre vonatkozó határozatot az adott önkormányzat döntéshozó fórumai elé. A helyi értékvédelemről szóló rendelet az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 5. § (3) bekezdésében, valamint az Építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999/VIII.13. FVM rendeletben biztosított felhatalmazás alapján önálló rendeletként, vagy a Helyi Építési Szabályzat részeként alkotható meg.

Az illetékes miniszter megbízására a VÁTI 1999-ben, a fent említett miniszteri rendelet előkészítése és megjelenése után kezdte el gyűjteni és rendszerezni a helyi védelem alá helyezett építészeti értékeket.

A jelenlegi nyilvántartási adatok szerint országosan 21498 helyi építészeti értékvédelemben részesülő objektum található, ebből 743 van Komárom-Esztergom megyében. Helyi építészeti értékeket véd 18 településünk: Ács, Ászár, Bokod, Dad, Dorog, Esztergom, Ete, Kisbér, Komárom, Kocs, Mocsá, Naszály, Oroszlány, Piliscsév, Tarján, Tát, Tata és Tatabánya.

A településeknek a jogi védelmen túli lehetőségei – anyagi támogatás, kedvezmények biztosítása, szakmai tanácsadás – helyi építészeti örökségük védelmére az elmúlt években jelentősen szűkültek. A értékek megőrzésében egyre nagyobb szerepet játszik a vidékfejlesztés és a turisztika, hiszen az épített és szellemi örökség megőrzése mellett szükség van ezen értékek hasznosítására, és a múlt értékeinek, emlékeinek folyamatos újragondolására és más kontextusba helyezésére is.

A megyei önkormányzat lehetőségei:

1. A helyi építészeti értékvédelemben részesülő objektumok kataszterének elkészítése.

Feladat:

- A helyi értékvédelem módszereinek, jó gyakorlatainak felmérése, értékelése a helyi rendeletek tükrében (HÉSZ és önálló önkormányzati értékvédelmi rendeletek)
- A települési önkormányzatok segítségével a jelenlegi helyi értékvédelmi lista aktualizálása;

2. Ismeretterjesztés, figyelemfelhívás a lakosság felé. Ennek eszközeként javaslom az alábbi két program megvalósítását:

I. „Épített örökségünk nyilvános galéria” létrehozása a megyei területrendezési terv internetes felületének segítségével. Ennek segítségével bárki feltöltheti a galéria térképére annak az épületnek, szobornak, emlékműnek az adatait és fotóit, amit védelemre érdemesnek, az adott tájra, településre jellemzőnek tart, és javaslatot tehet a hasznosításra, megóvásra is.

Feladat:

- Az internetes felület létrehozása műszaki, informatikai és pénzügyi feltételeinek meghatározása,

- Az „**Épített örökségünk nyilvános galéria**” elindítása, propagálása
- A beérkező adatok rendszeres értékelése, gyűjtése, az illetékesekhez való eljuttatása, a koherens javaslatok beépítése a fejlesztési programokba.

II. Az értékkataszter és a galéria alapján a megyét bemutató, akár tematikus (népi építészetünk, barokk városaink, szőlőkultúránk, ipari emlékeink, stb.) kiadványok készítése.

Tisztelt Közgyűlés!

A magyarság **nemzeti kulturális öröksége igen jelentős értéket** képvisel európai és világviszonylatban is, amely a **hagyományalapú társadalom** megvalósítása szempontjából igen lényeges. Mivel az örökségi értékek elsősorban materiális természetűek és helyhez kötöttek, és mivel a térségi versenyképességnek, más néven területi tőkének a kulturális örökség az egyik legfontosabb komponense, az örökségvédelmi szempontokat elsősorban a **területfejlesztésbe**, a területi tervezésbe lehet és kell integrálni.

Megyénk igen gazdag épített értékekben, azonban ezt a területi tőkét még nem ismerjük és hasznosítjuk kellőképpen. Komárom-Esztergom megye műemlékeiről szólva az ország más vidékén élőknek – esetenként a helybélieknek is - csak az esztergomi bazilika, a komáromi erőd, esetleg a tatai vár jut eszükbe. Sokszínű, nemzetiségekhez is kötődő népi építészetünk, ipari műemlékeink, római kori örökségünk felfedezésre, hasznosításra vár.

Ehhez kívánunk a továbbiakban segítséget nyújtani.

Kérem, hogy a határozati javaslat elfogadásával ezeket a célokat Önök is támogassák.

Tatabánya, 2012. október 17.

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés a megye építészeti értékeinek védelme és hasznosítása érdekében felkéri az Elnököt, hogy:

I.) az „*Épített örökségünk nyilvános galéria*” internetes felület létrehozásának műszaki, informatikai és pénzügyi lehetőségeit, feltételeit vizsgálja meg.

II.) a helyi rendeletek tükrében és a települési önkormányzatok segítségével helyi értékvédelem módszereiről és jó gyakorlatairól tájékoztatót készítsen.

Felelős: Popovics György elnök

Határidő: I) 2013. január 15.

II) 2013. május 31.

Hivatali végrehajtásért felelős: Pengő Julianna, megyei főépítész